

Հրատարակի յամէն Էրեւան
քաւթ օր ըստ Կոթ Զու մարտի
Տարեկան Կ. Ուռ զի 24,
Բաժին միայ Ընկերուէ 500,

ՈՒՍՈՒԾՆ ԵՌՆԷ ԶՍԱՐԿԻ ԵՐԶԱՆԻԿ

Ամենայն տղային Հրատարակու
թիւնէ միայ Երեւան
պիւն,
Աւանդին օգտի տղայ
մուէք Ե անայ առաջին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՐԵՏԵՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԲԵՆԴԱՐԱՆԻ ԿԱՆՈՒՆԵՐԸ

ՀԱՏ. Գ. ԹԻ. ԻԶ. ԿԵԼԿԵԹԵ 1847 Հոգեմբէ 2.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՍԵՆԵՐԵՆԻԹԻՒՆ

ՕՐԻՈՐԿԱՆ

Ասացաք և Հրատարակեալսն Քաւթ
դի օրէիք քս 'ի տան ուսանելոյ՝ միայն
զանձինս իւրեանց տեսանին և դպր-
ժապետի իւրեանց, որ շատ անգամ զանց
առնէ, կամ ակն օժէ 'ի ծնողաց իւրա-
տեղ, յանդիմանել և օտարել զնոսա-
որակն և Հարկն և Սատի և քնա-
կան խեղճութիւն իւրա զնայով գնաց
և դարգանայ ընդ հասակացն յանառ-
անի ցտ. և յողմաւորութիւն ծնո-
ղաց իւրեանց, Իսկ 'ի Հրատարակեալսն
գարացի, եթէ իցէ վարժապետուէին
կատարեալ 'ի կոչման իւրեւմ, օրի-
նակաւ յառաջագէմ և ուսումնասէր
պատանուէիաց իւրաբուսեալ 'ի նա-
խանձ շնորհացն 'իսկատակին, և 'ի
վառթարաց և յուրից և ծուրիցն իւր-
չելով՝ միշտ յապիւնն նկարին կոչս,
Օ ուր և տարտապարտ և կարծիքն
զորս ամանք ունին, իբր թէ որդիք

իւրեանց առաւել վատ օրինակօք 'ի
դպրոցին վառթարին՝ քան թէ լուս-
գունիւքն տղնուանալ կարիցեն, Օ 'ի
թէ նախ յառաջուստ չիցէ ասկա-
նաւ ընդէն զնոսա, թէ ծնողք չիցեն
ցուցեալ նմա զվատ օրինակ անձանց,
և թէ անաւակ սք յաղդականաց և
ընտանեաց չիցէ սեղանեալ 'ի մա-
տաղ միտս նորա յուսմունս մօրորու-
թեանց՝ Հաւանելի չիք տմենելն թէ
'ի Հրատարակեալսն գարացի, ուր չարն
միշտ սրտով և բարիքն միշտ պը-
տակին՝ յանդիման տչաց իւրոց, ապա-
կանեոցին վարք նորա կամ բարք,
'իսկ եթէ վարժապետ կամ վարժա-
պետուէին չիցէ 'իսկաւեալ 'ի Հա-
ճոյս ճոխաց, և չիցէ վարժուէն՝ որ-
ակա ողորմութեան՝ ակնկալ, ոյլ ան-
կախ և ողորմարար վարեցէ ըստ կու-
նային զեղանալութիւն իւր 'ի սրտ-
ով զիտ և դատաւար և 'ի սրտ-
ակն զհիշն և զուսումնասէր, անկա-
րելի և 'ի թէ բարեգոյն վախճանի չժա-
մանեոցի որդի քո,

Հարկաւ քէ մանաւանդ դատար-

արական-թիւնն () ընդդէմաց մեքում, ըստ
որում Հոյ և աւայն՝ զի 'ի Հոյց սկզբո-
րանց յաւիտենից վաճառական գո-
յով Ազգիս թէ 'ի խողալու թեան, և
թէ 'ի խռովութեան աշխարհիս մե-
քոյ՝ պարտաւորին վաճառականութի
յածիլ յաշխարհ անհնայն և Անջի
տրամադրութիւնն այսր դարձաճառ-
ութեան յորում տարածանի և կամք
իցին յնմեքողին երեւելոյն, և ա-
հաւին հեռացեալքն ունյազ ցանկու-
թեամբ վաճառքին տեղի կու թեան ա-
ննին հանդամանաց ընտանեացն, և
յնտանիք նովին չափով կարողին տե-
ղեկու թեան անձին և հանդամանաց վի-
ճակի և գործաւնութեան հեռաւոր
ընտանեաց լուրեանց, և Եւ ահա ծնա-
նի տառուսա հարի զնախահագրութեան
դիտութիւնն և այն հարի մեծապէս
'ի վերայ հակէ ընդհանուր Ազգի մե-
քում յերկոյնի սերսն ևս :

Ա՛յ՛ աճառ տերանին զորձ այնքան խոր-
հրդոց և չմահապեցած թիանց կարոտի
որքան և թագաւորին , և ընտանիք
նորա նն խորհրդապահ և ներքին
ծերտկոյա խւր , Ա՛րք՝ եթէ նաքա
գիտաւ թիւն չունիցին որով 'ի ծու-
ծուէ Հաղորդ ել կարիցեն իրեքսց լոյ
խորհուրդս , զի՛նձակ , և զհանդամանս
անցից տան , քաղաքին և աշխտարհին՝
չորտա՛մ և բնակինն , տե՛ս թէ՛ քանի՛
անկարգութիւնք և զեանք յառաջ
գալլցին :

Օրինակի աղագու բերից աստա-
նօր զմի կամ՝ զերկուս 'ի Ճշնոր-
սապատում տնիցի, որք անցին 'ի
Սուրբ Ժամանակաւ ինչ յառաջ :
Ընդ մի թողեալ զիկն իւր առ մօր
իւրում, զայ 'ի Հնգիկս շահել զար-
տեսաւ իւր, և զիկն Ժամանակաց ըն-
դունի ուրոյն ուրոյն զգիր մօր և կնոջ
իւրոյ՝ զի մի զմիւսոյն պանդատեւ :

Պատերի տապանքն ի մեռածնալով զամենայն հոգս ան և անհեալ պատահաբաց օտարութեանն՝ Զամաղկի լեռի որոյն պատառտոնել և զերկասն ևս 'ի խաղաղութիւն համարել : Տարաբաղատանկոս և սչ մին 'ի նոցանէ գիր գիտելով տանին վերջեանն առ ոմն գրադկան Էրեց թաղի խրեանց : Ղե ընթերցչի : Որ ընթեանաւ և հազորդէ պիմտտա՝ նոցա երկոցուն ևս : Ընտ անո զնորդ 'ի յայտ եկին ծածուկ խորհուրդք երկաքանչիւրոցն : Յայնժամ սկեռաւքն տառել ևս զայլանոց հարսն իւրում՝ և հարմն տառել ևս ստանալի սկսեալ իւրում : որ նստեալ յայնքան հեռաւորա հասոցին զերերոց գանգառ : Յորմէ ծագի հանապազարդեան իտոմոս թիւն և գժառութիւն տանն :

Բայց դեռ, այս ամենայն սկիզբն է երկանց, քանզի և դրազէսն այն կամ սրբալիցոն քահանայոյն՝ որ ընթերցաւ, բա-
լմզիկեանն, ելեալ 'ի Հրապարակ կամ՝ 'ի փոքրցա քաղաքին, որում՝ և պատա-
հին՝ պատմէ 'պիտոյցք տալ, զինչ
այս նիշ հարան և սկիսաւր գրեալ իրեն
սա՝—'Եւ ահա ելանէ, քրմմեջիւն թե-
րանոց 'ի բերանս ժողովրդոց, և ա-
ռաւել քան զառաւելն արծարծեալ
կրտիկին՝ արձակէ զայն հրգեհ ամենա-
մաս, որ դուռն և տիրուհիս միանե-
գամայն տաչորէ : Բնո քեզ առաջին
աստիճանն աղիստութեան կանանց
Բղթիս :

Դարձեալ եթէ ոք հարուստ ըն-
տանի ունիցի յօտարութեան, և կա-
միցի փոխանակադ իւր անձեյ, առկա
նախ ընծայ մօլեւելու և եղեալ 'ի
մերայ նախ դար արժաթի դահեկանս'
գնայ, կամ կօչէ առ ինքն դժբաղէս
ոմն կամ գգրող քաշանայ : Մերկա-
նայ նմա զամենայն դժագուկս առ-
տնին խորհրդող իւրող, հրապարակա-

քարոզ առնել դադարեալ և զորքանդութիւն աղբարտն՝ զոր և քարէն 'ի հետուստ և յայնժամ՝ գրել սոյն զգիրն՝ հազար և մի թմբածրոնօք և յայտմբայ 'ի յրնծայիցն՝ հտաանէ գրողին իրն և գրողէ՝ զհինգ առ հարիւր զուամարդն։

Իսկ թէ փոխանակագիր իւր տաժամայն վաճառելի լիցի, աղաչէ և ողորտէ զգրագիր զքահանայն վաճառել զայն զուգ դրամայ։ Իսկ նա եթէ յանձն առնուցու առնել վայո՛ բայց 'ի վերջ գրեալ հնգէն առ հարիւրն, յաւելու ապա և տասնորդել, այսինքն հատանել վասն իւր զմին 'ի տասնայ դումարոյն։ Ահա զնոց հարիւրին առան և հինգ առ 'ի զոհ ագիտութեան փոխանակագիր գրել տուողին։ Իւր երանի թէ այս միայն լինէր և ոչ աւելի։ Բայց կան նաև խղճմտանոց Տէր գրողիւք և որբակրօն հովիւք, որք վաճառեալ զփոխանակագիրն, և զամբողջ դումարն ստուցեալ՝ առն մասն ինչ գրել տուողին, և զմիայնեալն յազուա անձանց վարեն։ ասելով թէ՝ «**Ս**ուրբն բովանդակիւրէն ոչ վճարեաց գեռ, կամ թէ զոր ինչ խնդրես արի տոր, և մասն դրամայ մի այդքան զզուեցուցաներ զիս։» Իւր այսպէս որ հարիւրոյ տրութիւնք փոխանակագիր գրեաց, դուն ուրեք տեսանէ դերեսուն և քսաութուն 'ի նոցանէ։ ամացեալն հոգ ու մոխիր դամաւր բովանդակ առ 'ի հաճոյս զրողին միայն։ Ահա քեզ երկրորդ ատրիճան աղիաութեան կանանւոյ Աղգիս։

Եթէ զոյստիսի անցն 'ի շար առնուցումք փառտի, հարծեմք քանի որ կամք աշխատիլ պարտեմք—բայց հարկ է միանգամ գէթ հայել և 'ի միւս գէմս վախճանի և հետեանոց աղիաութեանս ոյսորիկ 'ի Բարոյականն ա-

մել կամիմք, և ուլ 'ի կենցաղագէտ և յաշխարհաովար ծնողոց ոչ իսկոյն համաձայնեացի ընդ մեզ, թէ այս ոճ գրչու թեան կամ լաւ և ոգրողութեան, լայ յարաաքին փասուց և 'ի կեդեքանայն՝ և 'ի ներքին համբաւ անգր տարածիցէ գիտհերս ուղականութեան, և փնտ հոգեոր պատճառիցէ երկաքանչիւրացն ևս, թէ գրողին, և թէ գրել տուողին։

Բացարեւրան սրտղակեմք ամենքեան թէ մեր ազգն իրօր մասնիչ է, և ոչ երբեք խորհիմք կամ 'ի միս առնումք թէ ուսովն ոյն մասնութիւնն յառաջ գայ։ որպէս զի կաբացումք զաղբիւր առ ախանն յամաքեցուցանել։ **Ս**առնութիւն Աղգիս ահա տոխի տեսնի, զի յառաջ գայ 'ի տղիտութեան մեծագոյն մասին տարա։ մեծ մասն Աղգիս, մանաւանդ թէ և կանանին զուրկ են զլիտիւն 'ի դրոց գիտութեանէ։ ուստիս պարտաւորին, որպէս և ջուցաք, յայտնել օտարաց զժամուկս խորհրդոյ իւրեանց։ Յանկութիւն մարդոց յուրմն շունի, և յորժամ միանգամ տիրանայ խորհրդոց ընկերի իւրում, ջանայ աղակօրէն քամիլ զարիւն նորա ցապառումն շնչոյ։ **Օ** որ ինչ կամի, պահանջէ, այն և զպատկառելին անդամ։ **Ո**չ տաս՝ երթայ մասնէ գրեզ օտարին, և լինի վերջինն չար քան զառաջինն։ Ժողովեցարեմք ուրիմն՝ դուն գործեցէք բաժնալ զսկզբնապատճառ մասնութեան՝ զաղիտութիւն, և ահա տեսնիցէք զազգ ձեր առաւելագոյն սիրով շողկաղեալ ընդ իրեարս՝ քան ընդ օտարտիւն և այլ լակեհո։

Չիք անդէսդք կամ պարտիզսան 'ի **Յ**ուրա, որ ոչ գիտիցէ թէ քանի տունք են՝ որք ձգեն զապրտստ

իւրեանց 'ի Հնդկաց : Եւ ոչ այս-
չափ միայն , այլ թուել կարէ նա ե-
թէ կամիցիս և զամենայն միահաղոյն
և առել թէ տարեկան այսքան մաւօք
են թուողոյ 'ի Հնդկաց անտի : Եւ
այս ընդ տիպիսի իշխանութեամբ ,
աւրանոր ով շոյս զարթնուցու յաւա-
ւօտուց՝ Համարի զինքն իշխան և թու-
դաւոր , և զկամքն՝ իւր օրէնք ,
կարի յոյժ վտանգաւոր է , և բազ-
միցս զազոն սղջսն վտանգեաց , որ
Հաղիւ երբէք պատահէր , եթէ իւ-
րաքանչիւր ամն Տիկնայք օւսեալ
էին , և զգործ և զգրութիւն ան-
ձամբ անձին կատարէին :

Բաւորք Համարիմ երկրորդել աւ-
տանոր թէ Հարկ և դատարարակու-
թեան Օրիորդաց մերոյ՝ ըստ որում
Հայ աւեալ ե՛ յառաջնութենէ Բզ-
դիս մերոյ յնկերութիւն քաղաքա-
վարի կենաց , որպէս և 'ի պէտքէս
շնորհացն Բառաւոյ սեպհականեւրոյ
աշխարհի մերում առ 'Երջան 'Եւա-
հապետաւ և տո. որպովք և թոռամբ
նորա՝ յնթացս չորեքշաբթիւր յիսուն
ամոյ , զորս եկաց 'Երջ 'ի Հայաս-
տան յեռ ջրհեղեղին : Եւնչ երա-
նութիւն եր մեզ , եթէ ամենայն մի-
ժնդանի , գիտէին և դատարարակե-
ին զմեզ յայտոսիկ գերաշնորհ արտու-
նութիւնս Բզդիս Հայոյ : Եթէ մեր
պատուոյն մեք անձամբ միայցեմք ,
գինչ միդարութիւն ապա և այլոց
Բզդաց . բայց ոչ այդպէս , ժամանակն
առ դուրս եկեալ Հասեալ կոյ , յո-
րում Օրիորդք մեր օւսեալք ոյ-
սուհեաւ մայրացին որդւոց՝ ոչ մի-
այն ծնողեամբ , այլն սննդեամբ .
ընդ կաթին արբուցանելով նոցա և
ղխտուածաւոր պատիւ Հայաստա-
նի և Բզդիս մերոյ՝ սկզբուն և նա-
խահօր ազգաց աշխարհի : Հարաւոր

Կ Ե Լ Կ Ե Թ Ե

Յնկայք գնամակ Յարգոյ Հա-
մապատասխանոյ մերում և զՍղերծ
նորա 'ի Հոգ յաւերժ պիշտատի Տիւռն
Խաւհապ Տէր Պրիգորեան Օ .
Սարգապետի և տխուր ախորժա-
նօք արկանեմք 'ի Սամուլ Ազա-
սիրիս :

— Ազգային Հանդէս Պարուց և
Րնմերաց 'ի 27 ամսոյս վճարեցաւ :

Կուխաւ , 'ի 28 ամսոյ :

Երեւոյսի շինուած ինչ մեծա-
կաւոյց՝ առ երի ամն պահաց մայրա-
քաղաքիս՝ յանկարծակի փլաւ , և
գորս երիս ընդ իւրն թաղեաց՝ յո-
րոց երկրքին մասն մասն յօշոտեցան .
և երարն կենդանի ել 'ի գերեզմո-
նէ՝ ընկերասէր փութով պահաց դա-
տարանին :

Պ.Ե.Բ. և Սրբակրօն Տէր Ստեփան-
նոս Բաղրամբան՝ որ Հասայոր և ուղ-
ղեցաւ 'ի Գաբա՝ կումելով երժան
սուեն զճանապարհօրդութիւն կրկ-
նապատիկ թանդ վճարեաց . զի պար-
տաւորեցաւ փոխել գնաւն 'ի Բրի-
սալ , և նովին ապա չուել 'ի Գաբա .
Սրբեհաս 'ի 17 ամսոյս , և յաւեր
Տանի Սրբոյ Խաչին ընթերցեալ ըզ-
կոնդակն՝ արժանացաւ վիճակին :

ԲԹԱԻԵ

Յունիս 22 թուով գրէ 'ի Բթա-
ւոյ Բարեկամ առ Բարեկամ՝ յա-
զադս վարկածոց ինչ Բարեկամի մի-
ոյ՝ օրինակ ըսյա :

— Եւ և նստաակ—ի ըստ այնմ և
յորդոր նորա առ Բզդն , զի ամի-
նայն գործ և գրուած նոցա Բզդայ-
նոց միայն նու իրեացին , և զԲզդէն

միայն խօսեցոյն, շատ ազգասիրական
 թուլին, կամ յառեւտ հնչին. ներկայէ
 համարձակութեանս. թէ ըստ խնարհ
 կարծեաց իմոց տառցից, զի նպատակ
 ամենայն գործոյ պարտի նույիլ 'ի
 վախճանն' ելմէ որով ծագեացին ար-
 վանքն ակնկալեալ կամ ոչ, և ար-
 դեօք այլ իմն միջոցք չեցէ հնար
 զհարեւորագոյն և զձօխողոյն հանել
 դարդիւնս, որ եթէ այնպէս, ուրիմն
 թողեալ զսովորականն՝ թերեւս պատ-
 առական ըստ երեսութիւն, դայնա մա-
 տուցին զըռւան հարկանել՝ զորոյ
 հաստատ են առատ զարգասանոց, և
 Այժմ եկ նկատեոյցուք, և արեւամ,
 թէ զինչ ինչ յԱզգէն՝ յարբի աղ-
 քատ և յամենայնի կարօտաւոր հան-
 գամանս նորս, մարթ իցէ 'ի կեր-
 արկանել իբրեւ զմիջոց կամ գործի
 և ևս պայծառացուցման նորս, Եթէ
 Ազգ մեր ոչ կարօտիւր փոխ առնուլ
 յատարաց՝ ասեմ, 'ի լուսաւորեալ և
 ոքանչիւի աղանցն արեւմտականաց առ
 'ի զեւրոն հասուցանել տառիճանաւ
 'ի շարս նոցա, այն ինչ նոյն արե-
 մտականք իսկ կարօտ համարեն պի-
 քեանս միմանց սատարութեան, և
 փոխադարձ օրինակեն միմանց. ու-
 րեմն ամենապայծառ և ամենաբարե-
 բալտ դիւր յողմես մարդկան Ազգ
 Արամանս, և ամենեքեան դուն գոր-
 ծէին զմեզ օրինակել, Եթէ Անդ-
 զեացիք և Պաղղկացիք՝ այդ երկու-
 տայծառադոյն աղբք 'ի մէջ արբի
 Եւրոպականաց, ոչ էին խնարհեալ
 մինչ 'ի մանկութեան դրականութեան
 և արհեստից իւրեանց՝ մուրանալ 'ի
 գրունս Հռովմայեցեաց և Զոնաց,
 այլ շատացեալ իւրայնովք կամ "ամ-
 փոխեալ" գամենայն դիտութիւնս և
 գործս իւրեանց յԱզգ և յաղպոյնս՝
 ոչ հասանելն առուրս զերագանցել

իսկ քան դնաս՝ քան զգատարա-
 կիւս իւրեանց, և յամենայն ծագս
 աշխարհի հռչակիլ իբրեւ մարդիկ գեր-
 մարդկայինք, Այժմ, թէ պէտեւ բա-
 րի իցեն պիտմուք այդպիսի քա-
 ռագաց, այլ 'ի հաւանեցուցանել զիս
 յարդիւնան ելից, տպոտմբին միտ-
 քո՝ սրպէս և բաղմաց ունին:

Եւք չեմք այլապէս, փոքր Առ-
 տուծոյ, ընդ լուսաւորեալ ազգոց և
 այլադենք անգամ՝ երկին զարդիս 'ի
 ջանս չուելոյ զհետ նոցա, — յորմէ ձա-
 խարպէս արեւալ 'նախապաշարմանց
 զմոռք մերովք՝ իսկ ընդոտ լինիւր ըստ
 ժանտ բնութեան իւրով՝ միշտ՝ յրե-
 թաց ու և իցէ յառաջադիմութեանս
 Բրիտանեաց կամք բառ նոցա, և
 չեցէ մեղ անվայել՝ զաւն ընտրել
 և զբարին յաղբարանց մերոյ, յա-
 դուտ անձոնց, Իսերեւ մեք բաղ-
 սաւորագոյն համարիցիմք, այն ինչ
 'ի ձեռս մեր է յաղդակուի իբրեւ հե-
 տեոդք կամ օրինակողք՝ ընտրողութք
 վարիլ, այն է՝ զբարի և վայելու չոննո-
 ցա ընդունելով՝ զխոտանն արհամարհել
 խորշել 'ի մէջ, Այլ մեր բարաբա-
 վարութիւն, որ բարք, որ օրէնք,
 որ գրականութիւն, որ արհեստ ըստ
 բուն և բարոյական զօրութեան բա-
 ռիցդ — քան զպատկանեալն 'ի վեր
 յիշատակեալ գերասուչակ երկուց ա-
 զանցդ՝ կարե՛ Ազգ մեր առնուլ ին-
 քեան գաղափոր, որով մարթ իցէ
 նմա յառաջ պայծառանալոյ, այն և
 նրջանկանալոյ, և գուցէ ևս երբեմն
 շարժելոյ յանձանց դայս լուծ գե-
 րութեան, փոխելոյ զոյս միճակ նը-
 ուստութեան, եթէ նախանձախն-
 դիւ և եռանդուն ջանք մատուցել
 'ի գործածութիւն այնոցիկ, Օայս
 ասելով, ոչ կամիմ՝ եթէ պարտիմք
 լքանել իսպառ զԱզգայինսն, և մի-

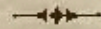
տնդամայն օտարանմանիլ. այլ ընդ հա-
կառակն՝ որ ինչ ընտրեն է 'ի մեղ և
սեփհօտան առաքինութիւն Աղգի՝
իմզ զառաջին տեղի ունիցին 'ի սիրաս
մեր և գործ, և զնոցունց խօսել և
ճառել միշտ արժան է, ոչ միայն
վասն հառարտեաց մեր ծանօթութեան,
այլ և առ 'ի աշխարհէ 'ի մեզ յետ և զեռանդ
Աղգաօրութեան և Հայրենասիրու-
թեան: Սակայն առ 'ի բարեոք ճանա-
չել զբարիտն և զընտիրտն օտարայնոց
և որդեգրել զնոսա, մանաւանդ և
հաւատարիլ (Չանիւք և համբերու-
թեամբ) 'նոցին առմանց և գիտու-
թեանց, սրոյ՝ չիք և 'ի մէջ ոք՝ հա-
ւատամ ժրտիչ գերազանցութեան և
հարազատութեան: Ա.Մ. սրմի՛ եղա-
նակաւ մարթ է մեզ կատարել՝ քան
թարգմանութեամբ արտուական մատե-
նից 'նոցա՝ թէ արհեստականաց, թէ քա-
ղաքականաց կամ օրտաժականաց և թէ՛
մանուաւոր սրում շատ կարօտմբ—
Բանտարեւոյժականաց, (բայց կրկին ա-
սեմ ընտրողութեամբ.) յորոց երկուք
առաջնեօքն զօգուտ ընդհանրական
քաղիլ՝ յաւէտ առ անուն և ողջ-
ճատութիւն, և վերջնան զառն ան-
հատական յաւէտ առ բարգրականու-
թիւն և երջանկութիւն: Իւր ըստ
որում, միք այսքան զուրկ և թա-
փաւր զտանիմք 'ի քերթողականէն՝
որ նկարէ զաշխարհ և զմարդիկ, և
որոց զտփայլութիւն՝ բարո՝ և բնու-
ւորութիւնս օրոյն, զչորսն 'ի 'նոցա-
նէ երեւցուցանելով իբրեւ զհրէշ
սյրանգակ՝ դուռելի՛ գորհուրելի՛ և
խորշելի, իսկ զբարիտն՝ իբրեւ զհրէշ-
տակ զերկիցիկ՝ ցանկայի՛ նախանձիկի
և հրապուրելի, որոյ վասն կարի հաւ-
կաւոր է մեզ 'նոխ փոխ առնուլ առ
ժամանակ ինչ յորոց ունին, առ 'ի
դատարարակիլ իննիլ մեղ 'ի նոյն ար-
հեստ, և եկեցեղ ապա ժամանակ յոր

յաջողութեամբ Բարձրելոյն՝ յետ վը-
ճարեացոք անկողիւք, իբրեւ օտա-
րաղինք արժան վարկցին պարայոյ,
և զմերոն յիդալ 'ի լեզու իւրեանց,
Անցեալ թէ դիտունքն 'ի մեզ, յո-
րոյ կախի յառաջագիմութիւն ամե-
նայն՝ քով հմուտ գորով օտարադանգ
լեզուաց, ընդէր ոչ ունցին 'ի բուն
քերթուածոց 'նոցա՝ դաշխատանս լաւագ-
մանութեան՝ նախքէ հեղինակութեան:
Այդ այժմ ըստ կարճ տեսութեան
իմոյ, (յորում կարծիս դուցէ և
դու, միարան դացիս) չէ կարեւոր
ընդ ամենայն դիտութեամբ և յա-
ռաջագիմութեամբ իւրեանց ցայտ առ-
տիճան, (և այլ՝ բարդաւորութեամբ
չէ նաւագ կամ անշուք): Չկարծեմ
ներկայ հասեալ իցէ Աղգ մեր 'ի
չոփ բաւականին ընդունակութեան
վասն այգմիկ, Չերկրայիմ՝ թէ ոչիք
յամենայն աղգ և աղինս դուանին,
բանցի բնութիւն՝ ըստ համեմատ հան-
գամանաց աղղի և կլիմայի բաւակա-
նին տաւտարաշին է 'ի ձիրս իւր առ-
մարդիկ՝ յամենայն ուրեք. սակայն
միայն այն չէ զի հող և զեօթն լիցին
բերրի, այլ մշտնութեան պէտք են:
Օ՛ր յոր ձեմարոնի, ճրլուցկեօք մա-
տենից կարէին վառել և վարժել զո-
գիս իւրեանց՝ Բայրն սմն կամ Սրբ
Ապարք Սկառ սմն՝ 'ի մեր աշխար-
հի, այս և յԱսիա սղջոյն, Սմին ի-
րի՛ թաւի ինձ և թէ յաւէտ առ ար-
գիւնս քան թէ յանուն նկատեցեհ՝
թարգմանութիւնք յարդի մանկական
մակացութեան մերոյ, պարտի 'ի վեր
քան զամենայն քաջալիքի և դոր-
ծել: Ա՛յ ամենգաւոր է ըստ իմ իտ-
նարհ դատմանց՝ հեղինակութիւնս ոչ չն
իցէ 'ի կատարեալ անտիճանի, զի պը-
տուդք քաղեալ անտի՛ հեռեալէս
տհաս եղևին, և չկարծեմ ամենայն

սրտուղ տհաս փառեւոյն և զճաշակոյն :
Տես դու, 'ի գեանականսն մեր որ 'ի
Ահեկտիկ, հաղիւ տակաւին համար-
ձակեցան 'ի Հեղինակութիւն : Աշ-
խատանք նոցա ցարդ գլխաւորա-
պէս թարգմանութիւն են, և իրաւ
խոհականք են զխմուելիք նոցա : Բայց
և յուսամ ոչ տնայտ առ յաղայսն
Հեղինակութեան : Այլ ըստ որում
կոչուան նոցա ոչ թոյլ տացէ յաշ-
խարհայինս երբէք մատչիլ 'ի սահղ-
ձաքանութիւն, (և այս հաւատամ յու-
ւէա ծագի 'ի նախապաշարեալ հրո-
նէ Պատրիկանին), ուստի չորարարմբ
յոյդ ճանապարհ ականել վածն դը-
սացուցիչ և ուսումնական քերթուա-
նոց : Այլ և թէ կամիմք զայդ կա-
րնոր և պատուական գիտութիւն—
յոյդ ճրագ ամենայն աղիտութեանց
մարդկային զգացութեանց և ուղոց՝
բաւուցանել և 'ի մէջ մեր, 'նախ
(ներքեցեա նմանութեան) թող իու-
նարհիցիմք 'ի Մեծաւորութեան, ապա բարձ-
րացուք 'ի Մարտիրոս, Սոյին վա-
րութ' թէ և չերեկոյցին դործք մեր
'ի սկզբան գլխովին 'ի ձորձս Ադ-
գայնոց, այլ մի՞ թէ մեզք իցեն քեզ
ճատայել տաարին : Սուտի ակնունիս
բազում արդեանց, սրով կարես եր-
ջանիկ սրահել զընտանիս քո, քան
ժլատի ուրուք իւկտլան համագգի :
Ի սեւ սիրել զԱդգ քան զԱդդային :

Եւ զմարտիրոս Մարտիրոս ընդ հետաւոր զուրի
ուղւորն պէջ 'ի նոյն նպատակ աղքատին յաւաքաւ
զիմութեան նկարի, և յոյս մեր ի և անմահու-
րեանքն թէ իրար հանգիպեալուք 'ի վերջակտնը-
պատակին :
Չանտղանութիւն միայն է, զի մեր ընտրեցաւ
մեզ զուրի հարթ՝ տիրութ' դըստնոք 'ի ճանտից
յանձնայթա վերանալ, իոկ նա՝ յանձնայթից 'ի
նանթա ի զանել : Միւր յոմարութիւն և գէ, քիւ
նախք քաղի քորոնց նախարարց մերոց ընտրեցաւ
տղեւութիւն ինն սերմանել 'ի մերտ աղքին, և
ապա թագու 'իմա ինքնին յորդորիլ 'ի հաւատա-
քութիւն անդր, եթէ չզերպանցիցէ ևս, քան չը-

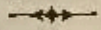
բաշտիւք օտարաց շրջաւայանէ զաւա մերոցն :
Զոր ինչ Բայն ան և Սր Վարդ Սիրտ ան հա-
րեն աղքէլ Հայոց, նոյնչափ զոնէ՝ կարեն աղքէլ
Սահակ Պարթե. և Մարտիրոս : Թէ պէտեւ բարին
ամենայն ուրիշ համարելի համարիմք : Զբարին
Առնալիս է դարձ : Ար՝, թէ ամա՛ և թէ նմա
հետեւելով : Սինչե Բայն և Սահակ ոչ հարանայցին
Հայոց որեւակ ոչ կարեն լինել : մեծ՝ որքան և իցեն
ուրեմն զեմ՝ զաղիւտ, եթէ սրինակ տացուք նոցա
ոչ միայն զարս ծանոթն՝ այլ նաեւ զհարս զթաւս
աղքին՝ ոտէ հին աւաւոց Բարեկամն :

ԲՈՒՄԻՆՅՈՒՆ

Ի սի թէ կառավարութիւն Բուռ
բայւոյ պատրաստեալ իցէ դիւա իմն
կամ շոգեւոր առաքել թղթովք 'ի
ճոյն Պարսկց : Մեծապէս կարո-
տիմք այսպիսի երթնեկութեան նա-
ւայ, բայց ակոսն անաղան ուրեմն
յոււաք : Հուսամք 'ի դարձին բե-
րելոյց իցէ մեզ աւետիս խաղաղու-
թեան և շինութեան Հայրենեաց :

— Պատուելի Հաղարարութիւն Ադ-
դի մերոյ 'ի Բուժրոյցի՝ գլխալ 'ի
Մագրաս Հրա իրեալ են՝ ասի, 'ի վի-
ճակ իւրեանց յԱրքակրոն Տէր Հու-
րութիւն Խոնայ, գարծաւորա վիճա-
կաւոր անդոյն՝ սոց երանել ինքեանց
և հովուել զեկեղեցին ջգուրուստ նո-
րոյ քահանայի՝ 'ի Արքայան Առաջ-
նորգէ 'Եր Գուղայ :

ՀԱՄԵՊԱՏԱՍԻԱՆԵՒ

Յարգա՛ Վերաբեաւ Ազգոսէր Օրագրայ
'ի Կալուճա

Պրոս անկէն՝ և մտաւորապէս Կալին
ձաւնեմ, զայս դաւաճաւոր աղբիւն նախէն 'ի
հոս և 'ի յալեքս Բուժրոս և Հոգեւոր Տէր Դիւ-
գրեան իտիկն Եւրոպայի Աւարակութի
ւան Արեւելի երաւաւէթ, երբեմն ճանապար-
հաբանի իմա՛ և Գաղարկի ճիւղայ, ուր իւր-
բեմ էթէ ոչ դաւաճեա՛ որեւեմ դաւաճ զայս 'ի Մա-
ճաւ Ազգութիւն, որով ոչ սակաւ շարժաւոր իւ-
րացանէն զիմարի ճառապէ տոյ :

Խ • Ա • Թ •

Բանասիրական ՈՒՂԵՐԶ ԵՌ՝ ՀԱԳԵԼՈՅՍ ՏԷՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԻՍԸԸԵԿ Ծ՝ Վ՝ ՆՈՒՐԵԿ ԵՐՈՒՍԵՂԻՄԻ ՀՆԻՒԿՍ

Ի՛նչ այս գութիան՝ ինչ այս նոր բով սղիտից ,
Որով գութեաց՝ յունկն Հոյսանեա մեր խմբին :

Իմանածուէն՝ Սուրբ Աթոռոյն Սաղէմայ ,
Հոմանուեակ՝ մեր Դարձին ին Սահակոյ .
Խոչաբարագ ճրագ Ազգիս Արամայ ,
Բարձաւ Բարձաւ , յաստի կնիացոյ ի քնդա :

Ան և սա մի՞ց ի սիրտ ելից այս սրկած :
Ողբ ի նոր քուստ՝ զայս լցին յարատեանաց :
Եկանք քիւ թով՝ հասն նորին երանտեաց ,
Հեղեմիք հեղեմիք՝ հայտնութիւն արատաւաց :

Չմտաւոցո՛ւք՝ օտառ օտեր բանս յաւ խոնան ,
Զոր մեղ տնկուլ՝ աւտուցանէր զեհատան ,
Հասնաբանեայ՝ Սուրբ պատգամքն Արարչին ,
Սիրով սիրով՝ հաւ մեզ խոտակն միայն :

Իմաստադիդ՝ վարձապետիս բանք զրոց :
Վարդապետը աւանդ նախանձն ի հաղուց :
Որով պատմի ի մեր աստի ժողովոց
Էան՝ եան՝ ի հաշուութիւն հաւ ասաց :

Կամակատար՝ յիւր պաշտօնին մշտութեւ ,
Իրերէ Ազգ իւր խոն և աղքատ հուսաւար ,
Ընդորհաւեա՛ իւրով վարուք արքայար :
Էանիդ շանիդ՝ յերկինս ի վեր մեզ բոնայր :

Աշխատութիւնց՝ ոչ պահաւոր զլիտովն ,
Մեծ ի Բարօլ՝ լու արձակէր անձնովն ,
Ի պիւտ քերտալ զրեանց որ ի թափաւրէն ,
Ի լնայ ի լնայ մատուցանել իւր հասին :

Իիւթ ոչ ապաւ՝ արքուցանէր իւր զրիշ :
Այն բազմատոյ՝ յարշուանայլն պատմիչ :
Յորմէ ման՝ Ազգաւորին միջոյաւ ,
Դ՛ ալից ի տնայ՝ արձալ խմբիս դարձուցիչ :

Երբ զայս համայն՝ ի միտ մեր արկանիմք ,
Հեկեկալով՝ ի խոր սրտից հուսալիմք :
Ըզ փառն ին՝ բարբառ , յիշեմք և ցուանմք ,
Ախոս ախոս՝ նմա տալով օչ բուսեմք :

Տեսց՛ալ արկաւ՝ մեր այս Հնդիկ Կոլիսիան
Դարձեալ այդպէս՝ մի սիրտուն Լուսնայ ,
Եւ համ ալիտ , վեհին մերայ Ներսէսայ ,
Տեսց՛ալ տեսց՛ մեզ այստեալ Բանանայ :

Իրմու չարաւ՝ խաչակրօնն յէն վերին ,
Լու միարանին՝ տուն տապանի Յիսուսին :
Մեք ունն ունիմք՝ նորա լոնդին վաստակոց :
Գունդ պատուդ քուղել յարաւոյ վերտին :

Բնոց և Աթոռն՝ Երեսասղէմ՝ Սուրբ Սիօն ,
Եւ Տգնակիցք՝ իւր միարտնք զերդպօն :
Աւ պանիւղն՝ նորա անջինջ յիշատակ :
Արծա՛ն արձան՝ հաւատացին յուր մարմարան :

Ողջութիւն ի մէջ տուեալ գաւաղոն ,
Կոցցէ անձան՝ իւր յիշատակ յաւ խոնան :
Զոր և ինկրեմք՝ իմ Դատարկարց Սրբազան
Ամբոյ սնեւր պահել ի խորանիւր որբութեան :

Վ հոյ լիցին և մեր վարձիկ այն տնտրակ
Զոր երախտեաց՝ նշան առաւոր Հասարակ :
Եւ գաւաղանն՝ ծաղկանիւր զրոգանի ,
Լիցին լիցին՝ ձեզ ի պարծանս նմա փառք :

Միւր ուն լիներ՝ նորին ժաման յիւրն Վտնի ,
Թե՛ ոչ այս բան՝ փշով հարձէին նորա կեանք :
Բալց և սրղին՝ ոչ մնաց մեզ միջիւր ,
Թե՛ մշ թե՛ հն նորա զտեալ հին գրեանք :

Արդ ունն ունիմք Սրբազանն Դատ. դատայ
Սուրբ Ժերուհայ միարտնիցն Հաղովբայ ,
Զի Սահակայր՝ մի թորոցաւ դիւստակ
Անանկ տնտրից մնալ ի բուն զս փոշոտած :

Սո այս զրիշ՝ զոյնն բանկա բաւակն ,
Ոչ հարե՛ տալ քեզ ուղիւ ինչ աստ արձան :
Վանն այն զոլիտո՛ լիկայ , զարծովք անթաւամ ,
Հոգեւոյ ճոգեւոյ ի հեղապայ վերտին :

Ի՛ սղրմած Տէրոյ համայն եղիւոց ,
Հասաւ ցանկոյ ամենայնի լատ զործոց :
Վարձաւատոյց լիւր գուրմալ ընդ արոց ,
Դասե՛լ դասե՛լ հոգին ի շարա արդարոց :

ՏՆԸՏԻՆ ԼՈՒՐ ԾՆՈՒՆԴ

Սկսած . 27 Տեկն թ. 4050 Գ . Արգարեան ծը-
նաւ զՍկսած :

ՆԵՐՈՐԱՆԻ ԱՐԵՐԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ս՝ Դ . Թաւիթեանի վերաբերեալ